

PR. 213/22.09.21
CJ

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 08/2-6113 din 20.09.2021

La nr. 213 din 02.09.2021

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>1962</u>
" <u>20</u> "	<u>09</u> 20 <u>21</u>
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7413 din 20.09.2021

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (art.7 și art.9/1)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate. Totuși, nu a fost respectată norma prevăzută la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008, care prevede publicarea anunțului cu privire la inițierea elaborării proiectului de decizie.

Prin urmare, deși rigorile de transparență decizională au fost respectate fragmentar, părțile interesate au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative *„Prezentul proiect a fost elaborat în vederea ajustării prevederilor Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție la standardele constituționale de administrare a justiției”*.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Legii nr.789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, prin schimbarea modului de desemnare a persoanei care va asigura interimatul funcției de președinte, vicepreședinte a Curții Supreme de Justiție. Astfel, conform proiectului, în cazul vacanței funcției de președinte sau vicepreședinte a Curții, interimatul va fi asigurat de către un judecător desemnat de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul Consiliului Superior al Magistraturii, care conform art.4 alin.(1) lit.e) din Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii este investit cu sarcina de a *„dispune interimatul funcției de președinte sau de vicepreședinte al judecătoriei, al Curții de Apel sau al Curții Supreme de Justiție, în cazul vacanței funcției sau suspendării din funcție a acestora, până la completarea funcției vacante în modul stabilit de lege sau anularea suspendării”*.

Prin urmare, proiectul elimină conflictul creat între normele de drept și contribuie la asigurarea funcționalității organelor de administrare ale Curții Supreme de Justiție, fapt ce corespunde interesului public general.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de *„nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”*.

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă nu conține compartimentele necesare și, prin urmare, nu corespunde cerințelor stabilite în anexa nr.1 la Legea prenotată.

Cu toate acestea, în nota informativă sunt specificate condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite de implementarea acestuia. Astfel, considerăm că nota informativă conține o serie de argumente concludente în ceea ce privește necesitatea promovării proiectului.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*”.

Nota informativă anexată la proiectul de decizie examinat nu conține argumentarea economico-financiară. Însă, în urma analizei proiectului se constată că implementarea acestuia nu presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează competența Consiliului Superior al Magistraturii de desemnare a judecătorului care va exercita interimatul funcției de președinte sau vicepreședinte a Curții Superioare de Justiție.

Totodată, în proiect se constată omisiunea prezentării mecanismului de desemnare a candidatului care va îndeplini interimatul funcțiilor nominalizate supra, nefiind specificate criteriile conform cărora va fi selectat acesta, va fi sau nu judecător din cadrul Curții Supreme de Justiție sau poate fi desemnat oricare judecător din cadrul sistemului judecătoresc, indiferent de experiența profesională. Analiza detaliată va fi prezentată la compartimentul III al raportului.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Art.I alin.(2)

2. La articolul 9¹, alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:

”(3) În cazul survenirii vacanței funcției, inclusiv în cazul expirării mandatului Președintelui Curții Supreme de Justiție, interimatul funcției acestuia se asigură de către un judecător desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii.

(4) În cazul survenirii vacanței funcției, inclusiv în cazul expirării mandatului vicepreședintelui Curții Supreme de Justiție președinte al colegiului, interimatul funcției acestuia se asigură de către vicepreședintele colegiului respectiv, iar în lipsa acestuia, de către un judecător desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii”.

Obiecții:

Conform cadrului legal, Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă investită cu competența asigurării aplicării corecte și uniforme a legislației de către toate instanțele judecătorești, precum și soluționarea litigiilor apărute în cadrul aplicării legilor, astfel contribuind la constituirea unui stat de drept.

Astfel, art.9¹alin.(3) și (4) din Legea nr.789/1996 stabilește criteriile de selecție a candidaților care vor asigura interimatul funcțiilor de președinte și vicepreședinte a Curții Supreme de Justiție, fiind strict delimitate - funcția deținută de către candidat și vechimea de muncă în cadrul Curții Supreme de Justiție.

Potrivit proiectului examinat, condiția de desemnare se propune a fi decât calitatea de judecător, nefiind specificate alte criterii de selecție, deși funcțiile propuse spre ocupare sunt de importanță majoră pentru asigurarea funcționării eficiente și integre a Curții Supreme de Justiție cât și a sistemului judecătoresc în ansamblu.

Prin urmare, desemnarea candidaților pentru asigurarea funcțiilor de top management în cadrul Curții, chiar și pe perioade scurte de timp, necesită o abordare asumată, bazată pe criterii de selecție transparente, echitabile și corespunzătoare nivelului de responsabilitate atribuit funcției.

Suplimentar, conform art.116 alin.(4) din Constituție se statuează că numirea judecătorilor în funcțiile de președinte, vicepreședinte și judecător la Curtea Supremă de Justiție se realizează de către Parlament la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, candidații având o vechime în funcția de judecător de peste 10 ani. Astfel, considerăm asigurată realizarea unei selecții riguroase pentru accederea în funcții în cadrul Curții - în rezultat, se prezumă că, candidații pentru exercitarea interimatului nu pot fi desemnați din rândul judecătorilor din alte instanțe judecătorești, având o vechime mai mică decât cea stabilită pentru numire, fapt ce trebuie menționat în normele propuse spre modificare.

În caz contrar, autoritatea competentă de desemnare în funcțiile nominalizate poate interpreta abuziv norma, în lipsa unor criterii transparente de selecție, în favoarea unor candidați nepotriviti pentru funcțiile de conducere din cadrul Curții Supreme de Justiție, astfel pereclitând activitatea întregului sistem judecătoresc.

Recomandări:

În consecință, se recomandă modificarea alin.(3) prin substituirea cuvintelor „de către un judecător” cu textul „de către vicepreședintele desemnat de către Consiliul Superior al Magistraturii, iar în lipsa acestuia, de către un judecător din cadrul Curții Supreme de Justiție”.

Pentru alin.(4) se propune modificarea normei prin includerea după cuvintele „de către un judecător” a

textului „, membru al colegiului respectiv,”.

Totodată, reieșind din cele expuse supra, se impune necesitatea reglementării criteriilor de selecție a candidaților desemnați pentru asigurarea interimatului funcției de președinte și vicepreședinte a Curții Supreme de Justiție.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Lipsa/insuficiența transparenței funcționării entităților publice

Riscuri de corupție:

- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
  - trafic de influență
  - conflict de interese și/sau favoritism

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați din Parlament, în scopul modificării Legii nr.789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, prin reglementarea competenței Consiliului Superior al Magistraturii de desemnare a persoanei care va asigura interimatul funcției de președinte, vicepreședinte a Curții Supreme de Justiție, fapt precizat și de art.4 alin.(1) lit.e) din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

Rigorile Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional au fost respectate, proiectul și nota informativă au fost publicate pe pagina oficială web a Parlamentului, astfel fiind asigurat accesul părților interesate pentru informare și înaintarea recomandărilor.

Urmare a examinării proiectului de decizie, se constată lipsa stabilirii criteriilor de selecție a candidaților la asigurarea interimatului funcțiilor de președinte și vicepreședinte a Curții Supreme de Justiție, fapt ce poate contribui la promovarea în funcții de conducere în condiții incerte, susceptibile de manifestarea unor comportamente corupționale.

Prin urmare, în scopul prevenirii apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, reieșind din factorii de corupție identificați, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecțiilor și recomandărilor din prezentul raport de expertiză anticorupție.

20.09.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Daniela Carbuni, Inspector superior

